

Gazdag Ferenc

Új külkapcsolati stratégia

Talán hihetetlennek hangzik, de a rendszerváltás óta lassan felnőttkorba érő magyar politikatudomány egyik mostohagyermeké a külpolitika. A politikai közbeszéd szinte kizárólag a belpolitikai problémákkal foglalkozik, s már a nemzetközi történések is szinte kizárólag a belpolitika függvényében kerülnek napirendre.

Ilyen körülmények között szinte feltűnést kelthetett a hír, hogy a kormány 2008. február végén elfogadta a külkapcsolati stratégiát. A dokumentum három stratégiai főirányt határozott meg: „versenyképes Magyarország az Európai Unióban, sikeres magyarság a régióban, felelős Magyarország a világban.” A dokumentum továbbá szól Magyarország szerepéről és mozgásteréről az EU-ban és a NATO-ban, valamint szóba kerül a kisebbségek kérdése és a nemzetközi fejlesztések fontossága is.

Első ránézésre csak örvendezni lehet a hír hallatán. A rendszerváltozás után meghirdetett hármass prioritás kijelölése óta Magyarország helyzetében és nemzetközi környezetében lényeges változások következtek be, amelyek egy új koncepció kidolgozását tették szükségessé. Tagjává váltunk a NATO-nak, az EU-nak, megváltozott a helyünk a világban, és átalakult a bennünket körülvevő világ is. A kérdés csupán az, hogy az új stratégia valóban új-e.

Erősen vitatható, hogy a magyar külpolitikának 2008-ban feltétlenül egy új stratégia kidolgozása a legfontosabb feladata. Ha ugyanis 20. századi történelmünket, de különösen az 1989 utáni időszakot vizsgáljuk, összességében azt a következte-

tést kell levonnunk, hogy a magyar külpolitikai sikerek mindig az alkalmazkodás, illetve az alkalmazkodási gyorsaság mentén lelhetőek fel. A *policy maker* helyzetéhez az országnak egyszerűen nem állnak rendelkezésére elégséges kapacitások.

A rendszerváltás utáni hármass prioritás stratégiája továbbá nem is volt stratégia, illetve nem specifikusan magyar stratégia volt. Az euroatlanti integráció valamennyi rendszert váltó országban megjelent, s napjainkra mind a NATO, mind az EU vonatkozásában megvalósult. Ami a jószomszédsági kapcsolatok prioritását illeti, gyaníthatóan nem találnánk egyetlen olyan stratégiát sem a világon, amelyben azt olvashatnánk, hogy egy ország vezetése nem kíván jó szomszédsági kapcsolatokat építeni. A harmadik stratégiai főirány viszont a magyar külpolitika valódi specifikuma: az első világháborúnak köszönhetően a magyar nemzet és a magyar állam határai nem esnek egybe. Az ekkor keletkezett trauma feloldására a politikusaink által kreált eddigi törekvések egy mozzanatban azonosak: kudarcot vallottak, illetve illúzióknak bizonyultak. Ahogy szemünk láttára foszladozik az 1989 utáni két illúzió is: sem a demokratizálódás önmagában, sem az EU-csatlakozás nem jelent általános gyógyírt a térség minden bajára.

Amiatt mégis feltétlenül üdvözölni kell az új stratégiát, hogy az egyes tárcák arra támaszkodva végre nekiláthatnak az ágazati stratégiák elkészítésének. Többek között a katonai stratégiának is, amit reményeink szerint olvasóink hamarosan kézbe is vehetnek. ■